

godina XXX • broj 2 • Split 1995

TRI POŽELJNA LIKA CRKVE DANAS

Jakov Jukić, Split

Nema dvojbe da živimo, slikovito rečeno, u jednom svijetu koji je više pregrađen prozirnim staklima nego zatvoren neprobojnim zidovima. Zahvaljujući, naime, nevjerojatnom razvitku i brzom napretku sredstava za priopćavanje danas je svaki važniji događaj lako dostupan znatiželjnoj javnosti. Nema takva mjesta gdje se ne bi moglo doprijeti, a još manje bruke koja bi se uspjela zataškati. Polako i nezaustavljivo izlaze na vidjelo dana sve ljudske tajne i poroci. U pozadini te pojave stoje posve prizemni i svjetovni razlozi: senzacije i veliki probici što *mass-media* ubiru od njihove prodaje razmaženoj i podraženoj publici. Zato je val potrebâ za uvijek novim i neočekivanim zbivanjima zahvatio cijelo zapadnjačko društvo i ne vidi se u njemu zasad nikakvih znakova umora. Rasprodaja ljudskih intimnosti je u punom tijeku.

Taj val nije mimoišao dakako ni Crkvu. Dapače, ona je postala na poseban način ne samo ciljem čeprkanja i unosne trgovine, iznošenjem skandala i raznih slučajeva, nego također i predmetom žučne kritike i prosudbenog praćenja. Sve što se zbiva u Crkvi na meti je svijeta. Stoga se u naše vrijeme ne da baš ništa sakriti od javnosti, pa i onda kad bi se to slučajno htjelo. Spomenuto stavljanje Crkve pod stalni nadzor uvijek budne znatiželje, zamijećuje se mjestimice i u nas, jer to nužno dolazi s demokratskim društvom i tržišnim gospodarstvom. Treba svakako istaknuti da te nelagodnosti za Crkvu nisu toliko učinak zlih nakana pojedinih ljudi, koliko su posljedice sâme moderne civilizacije, koja drugačije ne može ni djelovati. Sloboda je uvjet njezine uspješnosti, ali istodobno mogućnost da sloboda bude zloupotrijebljena. Zasluge iz prošlosti tu nam neće mnogo pomoći, a niti časno držanje u proteklom poretku. Preostaje nam računati na tu

promjenu - koja je uostalom neminovna - i za njezin se dolazak početi dobro pripremati.

Nije dakle pogrešno zaključiti da je u stanovitom smislu u bivšem sustavu Crkva bila u povoljnijem položaju nego što će biti sutra, jer ju je onda neprijatelj cijenio i uvažavao - zbog njezine iznimne duhovne moći i moralnog utjecaja - dok se prijateljstvo uspostavljeno iz koristi može uvijek prometnuti u ravnodušnost, osobito ako ono više ne donosi te koristi. Crkva očito jača u sučeljenjima, a slabi u nagodbama: to je pravilo odveć staro u vremenu i višestruko provjereno u povijesti da bi se danas najednom promijenilo. Stoga, Crkva treba predusresti opasnosti nagodbe sa svijetom i time izbjeći optužbe za nevjernost Evanđelju. Ako se bude vladala shodno svojem učenju, neće joj naškoditi nikakve urote dosjetljivih tražitelja senzacija i njihovih nezasitnih kupaca. Štoviše, postat će brana njihovu golemu valu.

Da bi to postigla Crkva se mora najprije iskazati kao *zaštitnica siromašnih*, što je istodobno njezin prvi poželjni lik u sadašnjosti. Bez tog zauzimanja izgubit će ona vjerodostojnost, usprkos velikih riječi i svečanih obećanja. Crkva je u posljednja tri stoljeća iznevjerila očekivanja, jer je češće stala uz poredak nego u obranu siromašnih u njemu. Još je teže bila u stanju to učiniti kad su neprijatelji Crkve počeli štiti siromašne, a napadati vlast. Nije onda čudno što se radništvo - ti istinski siromasi industrijskoga društva - našlo u većini izvan Crkve, premda su po Evanđelju trebali biti u središtu njezine zabrinutosti. Zato Crkva valja danas nepotkupljivo stati u obranu siromašnih, ne obazirući se pritom ni na kakvu javno prihvaćenu ideologiju ili pretpostavljeno opće dobro. Zauzetost za siromašne je toliko sržna dužnost kršćana, da onaj tko je ne obnaša zapravo prestaje biti vjernikom, makar se takvim bučno nazivao.

Drugi se poželjni lik Crkve ostvaruje u njezinoj nakani da bude djelatnicom dobrote ljudima u nevolji. Naš je suvremeni svijet napučen s velikim mnoštvom nesretnika: promašenim, izgubljenim, osamljenim, bolesnim, izbjeglim, drogiranim, grešnim, zaludenim i zabludjelim osobama. Svijet u kojemu je milosrđe shvaćeno kao slabost, a dobrota kao ludost, ima nasušnu potrebu da bude skrbljen ljubavlju. Ako Crkva zataji u toj obvezi, naći će se posve izvan poruke Isusa Krista. Stoga neće na te nesretnike dizati glas prijetnje, strašiti ih kaznom za grijeh ili navještati propast "pokvarenog" svijeta - po čemu se upravo prepoznaje bojovne sekte - nego će ih pokušati ohrabriti, podržati, ponuditi im nadu i darivati dobrotu. Osudama se ništa ne postiže, a ljubavlju se sve može otkupiti. Tko ne dođe u punoj slobodi do Crkve, bolje da se nije ni zaputio tražiti u njoj svoje spasenje.

Treći se poželjni lik Crkve obznanjuje u njezinoj spremnosti da preuzme odgovornost za svoje pogreške i zablude. Drugi vatikanski koncil je to već neizravno učinio kad je izjavio da Crkva mora učiti od svijeta, a ne samo svijet od Crkve. Prvi korak u izravnoj spremnosti

pokazala je međutim Crkva onda kada je počela priznavati krivnju za svoje grijehе izvršene u prošlosti - od križarskih ratova, Galilejeva procesa, osude Jana Husa do odgovornosti za raskol s pravoslavljem i držanja za vrijeme nacizma u Njemačkoj - tražeći pomirenje. Taj vrhovni duhovni čin opraštanja i pokajanja vraća nadu u vjerdostojnost kršćanstva, jer onaj tko nije spreman kleknuti teško može ustati kao vjernik. Bez kajanja za vlastite grijehе - a ne uvijek osuda tuđih - nema izlaza iz zatvorenog kruga mržnje koja rastvara svijet.

Sve nas to naposljetku ovlašćuje da zaključimo: u onoj mjeri u kojoj naša Crkva ovdje i sada zaštićuje siromahe, ima sućut za nevoljnike i hrabrost priznati krivnje, u toj se mjeri još nije zaputila stazom nagodbe sa svijetom, a niti postala žrtvom nadirućeg vala prodaje senzacija i skandalâ, ali dakako i obratno.